

اسناد بين المللي

اشاره

1. اجراي احكام داوري بين المللي از جمله مسائل و موضوعات مهم «حقوق داوري بين المللي» است كه همواره مورد بحث و گفتگو بوده. به قول عده اي از صاحب نظران مشكل اساسي در اجراي احكام داوري بين المللي ناشي از اين واقعيت مفروض است كه داوري تجاري بين المللي في نفسه متعلق يا وابسته به نظام حقيقي هيچ كشوري نيست بلكه احكام و قواعد ويژه خود را دارد. منتها، چون جريان داوري خواه ناخواه در قلمرو سرزميني يك كشور خاص برگزار و انجام مي شود، بنا بر اين فراوان پيش مي آيد كه آن كشور قوانين و مقررات خود را حاكم بر آن داوري مي داند كه اصطلاحاً قانون مقر يا محل داوري ناميده مي شود. حداكثر حالت مطلوب آن است كه مقررات و قوانين ناظر به داوري در اين كشور مفروض، نسبت به داوريهاي

بين المللي و اجراي احكام چنين
دا درسيهائي تسهيلات بيشتري قائل شده
باشد.

2. انتظار اينكه اجراي احكام داوري
در همه كشورها با انواع نظامهاي حقوقي
مختلفي كه دارند، يكسان شود و قواعد و
قوانين يكنواختي برتمامي جريان اجراي
حكم داوري حاكم و شامل گردد، انتظاري
دور و دست نيافتني و از بعضي جهات
غيرقابل توجه است، زيرا دستكم و به
عنوان يك نمونه مشترك و مشابه از
مشكلات، چنين درخواستي بدین معني است كه
مثلاً همه كشورها بپذيرند كه مفهومي
يكسان از نظم عمومي و اخلاقي حسنه را
اعمال كنند و ضوابطي كه براي بررسي عدم
مباينت حكم داوري با نظم عمومي خود در
نظر ميگيرند، مشابه و يكي باشد، حال
آنكه بخوبي مي دانيم از جمله عوامل
سازنده نظم عمومي و اخلاق حسنه «فرهنگ»
است كه در هر جامعه و كشوري ساخت و
ويژگيهاي خود را دارد. معذلك، مي توان
اين مقدار انتظار معقول را داشت كه
براي تسهيل مراودات بين المللي و نيز
تشويق و توسعه داوري تجاري بين المللي،

لازم است تا جایی که امکان دارد تشریفات، ضوابط، قواعد و موازین اجرایی احکام داور بین‌المللی یکسان و یکنواخت شود و کشورهای مختلف بپذیرند که هنگام مواجه شدن با درخواست اجرای حکم داور، شیوه‌ای متحدالشکل اتخاذ نمایند. کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داور نیویورک - 1958، تا حدودی در پاسخ به این ضرورت و برای بسرآوردن چنین انتظاری تدوین و تصویب شده و هدف آن ایجاد هماهنگی و یکنواختی در اجرای احکام داور تجاری بین‌المللی است.

3. قبل از تصویب کنوانسیون مذکور، سند بین‌المللی دیگری در مورد اجرای احکام داور وجود داشته که به «کنوانسیون ژنو 1927 در مورد اجرای احکام داور خارجی» معروف است. هدف این کنوانسیون که با نظارت جامعه ملل تدوین شده بود، عمدتاً تسهیل اجرای احکام داور موضوع «پروتکل 1923 ژنو در مورد داور» بوده که خود از جمله اولین اسناد مربوط به داورهای بین‌المللی است. بحث و تفصیل در مشخصات کنوانسیون 1927 اجرای احکام و نیز پروتکل 1923

داوري را به مقال و مجالي ديگر و
ميگذاريم و تأكيد مي‌کنيم که به دنبال
نارسائيهاي که در کنوانسيون 1927 وجود
داشت و نيز به لحاظ تحول روزافزوني که
داوري بين‌المللي يافته است، رفته‌رفته
اين فکر قوت گرفت که مسئله اجراي احکام
داوري محتاج سند بين‌المللي جديدي است
که بتواند نيازها و اقتضائات جديد را
پاسخگو باشد. به همين لحاظ، به دنبال
تلاشهاي شوراي اقتصادي و اجتماعي سازمان
ملل متحد و در کنار آن همکاريهاي اتاق
بازرگاني بين‌المللي، سرانجام در تاريخ
20 مه تا ژوئن 1958 کنفرانسي در مقر
سازمان ملل متحد برگزار شد که هدف و
موضوع آن عبارت بود از تهيه و تنظيم
کنوانسيوني راجع به شناسائي و اجراي
احکام داوري خارجي که بعداً با همين نام
و در 10 ژوئن همان سال به تصويب رسيد و
براي امضا مفتوح گرديد و در 7 ژوئن سال
بعد (1959) حد نصاب لازم براي لازم‌الاجراء
شدن آن به نحوي که در ماده 12 آمده است
(توديع سومين سند تصويب يا الحاق) حاصل
آمد و کنوانسيون مؤثر و قابل اجرا

گردید و تا به حال دهها کشور به آن ملحق شده‌اند.

4. تا امروز، کنوانسیون اجرای احکام داوری (1958—نیویورک) مهمترین سند بین‌المللی در داوری تجاری بین‌المللی است که به مسئله اجرای احکام داوری پرداخته است. این کنوانسیون در مقایسه با کنوانسیون 1927 ژنو در مورد اجرای احکام، بسیار پیشرفته‌تر، کامل‌تر، وسیع‌تر و بالاخره از حیث جلب قبول کشورها حاوی امتیارات بیشتری است.

نکات مهم کنوانسیون 1958 نیویورک درباره اجرای احکام داوری را می‌توان این‌گونه خلاصه کرد:

الف - مفاد کنوانسیون فقط شامل احکام داوری است که در قلمرو کشورهای متعهد صادر شده باشد. بنابراین، اگر حکم داوری در کشوری صادر شده باشد که عضو کنوانسیون نیست، نمی‌توان برای درخواست شناسایی و اجرای آن در کشوری که عضو کنوانسیون است، به آن استناد کرد و برعکس.

بـ براي درخواست شناسائي و اجراي حكم، كافي است متقاضي مدارك مذكور در مادة 4 كنوانسيون را فراهم سازد.

جـ از نظر كنوانسيون، موافقتنامه داوري مبناي صدور حكم، بايد كتبي باشد اعم از اينكه ضمن قرارداد اصلي درج شده يا به طور مستقل تنظيم و امضا شده باشد و يا طي مبادلة مكملةا و مكاتبات حاصل شود.

دـ مادة 3 كنوانسيون مهمترين ماده است، زيرا مقرر مي‌دارد كه دولتهاي متعاهد حكم داوري را لازم الاجراء مي‌شمارند و آن را مطابق مقررات آئين دادرسي محل اجرا، شناسايي و اجرا مي‌كنند. اين ماده عمدتاً ناظر به اين مفهوم است و كشورهاي عضو كنوانسيون براي دستو راجراي حكم داوري، رسيدگي ماهوي و مجدد به پرونده را-چنانكه در بعضي كشورها مرسوم و لازم است- ضروري نمي‌دانند و به كنترل و بررسي شكل ظاهري حكم داوري و انطباق آن با موازين مربوط اكتفا مي‌كنند.

هــ كنوانسيون مذكور رد درخواست اجراي احكام داوري را غيرممکن نمي‌داند

و براي آن مواردی را در ماده 5 خود پیش‌بینی کرده است. موارد مذکور به هفت فقره بالغ می‌گردد که پنجره فقره آن در اختیار مدعی (محکوم‌علیه که حکم علیه او اجرا می‌شود) قرار دارد و دو مورد دیگر مربوط به تشخیص و تصمیم مرجع صالح برای دستور اجرای حکم است. در این خصوص دو نکته قابل توجه و تأمل است: اولاً کنوانسیون موارد رد درخواست اجرای حکم داور را محدود و مشخص کرده و بدین وسیله تسهیلات و زمینه بهتر و مناسبتری برای اجرای احکام داور فراهم ساخته و راه را بر بهانه جوئیها یا ایرادهای ضعیف که اغلب برای اطالة کار و جلوگیری از اجرای حکم مطرح می‌شود، مسدود نموده است (در ماده 3 کنوانسیون 1927 ژنو، محکوم‌علیه حق داشت علاوه بر دلایلی که در متن کنوانسیون تصریح شده بود، بنا به هر دلیل دیگری نیز به اعتبار حکم داور اعتراض کند و خواهان رد درخواست اجرای آن شود)؛ ثانیاً و نکته مهمتر آن است که کنوانسیون نیویورک بار اثبات را به عهده محکوم‌علیه گذارده است، توضیح اینکه اگر محکوم‌علیه معتقد و مدعی باشد

که حکم داوری مشمول یکی از موارد پنجگانه مقرر در ماده 5 کنوانسیون است و اجرای آن باید موقوف گردد، موظف است آن را اثبات کند. به عبارت دیگر، وظیفه متقاضی از حیث بار اثبات با تهیه و تدارک و ارائه مدارک مقرر در ماده 4 کنوانسیون برای تقاضای شناسائی و اجرای حکم به پایان می‌رسد و تکلیف دیگری برای اثبات اعتبار حکم ندارد و پس از آن، به عهده محکوم علیه است که اگر مدعی موانع و ایرادهائی در اجرای حکم است آن را ثابت کند و اگر نتواند، حکم بدون نیاز به ارائه هیچ دلیل یا مدرک دیگری از جانب متقاضی (محکوم له) اجرا خواهد شد.

5. تا جایی که اطلاع حاصل است ایران تاکنون کنوانسیون مذکور را تصویب نکرده. مثل همیشه، در ترجمه سعی کرده ایم که ضمن وفاداری به متن، روانی و سلاست جملات نیز حفظ شود.

«مجله»

حقوقی»